

SEEDS

Supporting Engagement in European Elections
and Democratic Societies

ELECTION-WATCH.EU

Co-funded by
the European Union

Έγγραφο πολιτικής

Ενίσχυση της ακεραιότητας της εκλογών του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου του 2024

Αύγουστος 2023

ΣΥΝΟΠΤΙΚΗ ΕΚΘΕΣΗ

Το παρόν έγγραφο πολιτικής¹ έχει ως στόχο να συμβάλει στην ακεραιότητα των εκλογών του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου (ΕΚ) του 2024 μέσω:

- **Ανάδειξη των κινδύνων και των ευκαιριών** στην πολιτική εκστρατεία και τις εκλογικές διαδικασίες, συμπεριλαμβανομένων των κακόβουλων παρεμβάσεων, της παραπληροφόρησης και των προκλήσεων της συρρίκνωσης του πολιτικού χώρου
- Επισημαίνοντας πού πρέπει να ενισχυθεί **η ισότητα, η ενσωμάτωση, η διαφάνεια και η λογοδοσία**
- Παροχή **συστάσεων για τη βελτίωση της ακεραιότητας και της ασφάλειας**.

Το παρόν έγγραφο πολιτικής συνιστά στην Ευρωπαϊκή Ένωση (ΕΕ) και στα κράτη μέλη της ΕΕ:

- ενθάρρυνση των κρατών μελών να **συμμετάσχουν σε ολοκληρωμένες ευρωπαϊκές εκλογικές μεταρρυθμίσεις**
- **ενίσχυση των ελεύθερων μέσων ενημέρωσης και προστασία των δημοσιογράφων** από απειλές και εκφοβισμούς
- **προστασία του πολιτικού χώρου και ενίσχυση της συμμετοχής της κοινωνίας των πολιτών** στις εκλογές
- ενίσχυση της **ενσωμάτωσης της νεολαίας, των γυναικών, των ατόμων με αναπηρία και των μετακινούμενων πολιτών της ΕΕ**
- **ενίσχυση των οργάνων εποπτείας** για τη συνεπή εφαρμογή των κανόνων πολιτικής διαφήμισης και χρηματοδότησης
- **βελτίωση της καταπολέμησης της παραπληροφόρησης** και της ευαισθητοποίησης σχετικά με τις πηγές πληροφόρησης
- **τόνωση των πολιτικών συζητήσεων** και της δημοκρατικής συμμετοχής των ευρωπαίων πολιτών
- **ενίσχυση της εντύπωσης της ΕΕ ως προαγωγού και προτύπου δημοκρατικών εκλογών**.

¹ Το έγγραφο πολιτικής του έργου Supporting Engagement in European Elections and Democratic Societies (SEEDS) κοινοποιήθηκε πριν από τη δημοσίευσή του στους εκλογικούς φορείς για σχόλια και είναι διαθέσιμο σε οκτώ άλλες ευρωπαϊκές γλώσσες, συμπεριλαμβανομένων της βουλγαρικής, τσεχικής, ελληνικής, ουγγρικής, λετονικής, πολωνικής, ρουμανικής και σλοβακικής, [εδώ](#).

ΕΙΣΑΓΩΓΗ

Το παρόν έγγραφο πολιτικής απορρέει από τη συνεχιζόμενη έρευνα και την προώθηση των ανθρωπίνων δικαιωμάτων του [Election-Watch.EU \(EW\)](#), της [Ευρωπαϊκής Σύμπραξης για τη Δημοκρατία \(EPD\)](#), του [Democracy Reporting International \(DRI\)](#) και της [Ευρωπαϊκής Πλατφόρμας για τις Δημοκρατικές Εκλογές \(EPDE\)](#). Σε τέσσερα θεματικά διαδικτυακά σεμινάρια στο πλαίσιο του έργου [Supporting Engagement in European Elections and Democratic Societies \(SEEEDS\)](#) ευρωπαίοι υπεύθυνοι χάραξης πολιτικής και εμπειρογνώμονες συζήτησαν βασικά θέματα των ευρωπαϊκών εκλογών του 2024.² Μια ομάδα υψηλού επιπέδου, στην οποία συμμετείχαν εκπρόσωποι των τεσσάρων μεγάλων πολιτικών ομάδων και της κοινωνίας των πολιτών, συζήτησε για την ενίσχυση της ακεραιότητας των εκλογών ενόψει των επερχόμενων ευρωεκλογών στο ΕΚ στις 4 Ιουλίου 2023.³ Οι εταίροι του έργου SEEEDS είναι έτοιμοι να υποστηρίξουν τους υπεύθυνους λήψης αποφάσεων στην Ευρώπη και στα κράτη μέλη για την προστασία της εμπιστοσύνης και την ενίσχυση της ακεραιότητας των εκλογών του ΕΚ του 2024. Τα πορίσματα και οι συστάσεις περιγράφονται συνοπτικά σε τέσσερα κεφάλαια:

1) Ισότητα και ένταξη, 2) Διαφάνεια, 3) Λογοδοσία και 4) Κίνδυνοι και ευκαιρίες.

1) ΙΣΟΤΗΤΑ ΚΑΙ ΕΝΤΑΞΗ

Οι εκλογές του 2024 για το ΕΚ περιλαμβάνουν 27 διαφορετικές εκλογές που καταλήγουν σε ένα αντιπροσωπευτικό σώμα. Ενώ υπάρχει ένα γενικό νομοθετικό πλαίσιο για τις εκλογές σε ευρωπαϊκό επίπεδο, κάθε κράτος μέλος βασίζεται στο δικό του εκλογικό σύστημα και τη δική του εκλογική διοίκηση - ενσωματωμένη στο δικό του νομικό πλαίσιο και τις δικές του εκλογικές παραδόσεις - για τη διεξαγωγή των εκλογών. Αυτό έχει ως αποτέλεσμα σε ποικιλομορφία εκλογικών δικαιωμάτων, κανόνων και διαδικασιών, που κυμαίνονται από το δικαίωμα του εκλέγειν και του εκλέγεσθαι έως τα εκλογικά ημερολόγια, τις ημέρες των εκλογών και τις μεθόδους. Οι συνθήκες εκλογικής συμμετοχής διαφέρουν σημαντικά, αφήνοντας περιθώρια βελτίωσης για την ενίσχυση της ισότητας και της ενσωμάτωσης.⁴

Πορίσματα

Κατά τη διάρκεια της τρέχουσας και των προηγούμενων νομοθετικών περιόδων, η πλειονότητα των μελών του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου (ευρωβουλευτών) ψήφισε υπέρ των νομοθετικών μεταρρυθμίσεων με στόχο τη μεγαλύτερη ευρωπαϊκή εκλογική συνοχή. Ωστόσο, η νομοθεσία του ΕΚ δεν έχει ακόμη εγκριθεί ομόφωνα από όλα τα κράτη μέλη της ΕΕ και, ως εκ τούτου, δεν κατέστη νόμος. Παρόλο που οι εναπομείνουσες νομοθετικές οδοί ενόψει των εκλογών του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου του 2024 μπορεί να είναι περιορισμένες, υπάρχουν ακόμη περιθώρια βελτίωσης για συγκεκριμένες ομάδες ψηφοφόρων, όπως για παράδειγμα η ένταξη των μετακινούμενων ευρωπαίων πολιτών, καθώς και η προσβασιμότητα των εκλογών για τα άτομα με αναπηρία. Οι γυναίκες μειονεκτούν ως υποψήφιες στα

² Στόχος του έργου SEEEDS είναι: η ευαισθητοποίηση σχετικά με τις ευρωεκλογές, η καταπολέμηση της παραπληροφόρησης και η γεφύρωση του χάσματος μεταξύ των ενεργών ευρωπαίων πολιτών και των υπευθύνων λήψης αποφάσεων της ΕΕ· η ανάπτυξη πρακτικών συστάσεων σε ευρωπαϊκό επίπεδο· η ενθάρρυνση της συμμετοχής των πολιτών, ιδίως των γυναικών, των νέων, των ψηφοφόρων με αναπηρίες και των μετακινούμενων ευρωπαίων πολιτών. Μπορείτε να παρακολουθήσετε τα 4 διαδικτυακά σεμινάρια SEEEDS online: Webinar 1 με θέμα «Ισότητα και ένταξη», Webinar 2 με θέμα «Διαφάνεια», Webinar 3 με θέμα «Λογοδοσία» και Webinar 4 με θέμα «Κίνδυνοι και ευκαιρίες».

³ Σύνοψη της υψηλού επιπέδου εκδήλωσης στο ΕΚ είναι διαθέσιμη [εδώ](#) ενώ οι ηχογραφήσεις είναι προσβάσιμες σε [σύντομη](#) και [μακρά έκδοση](#).

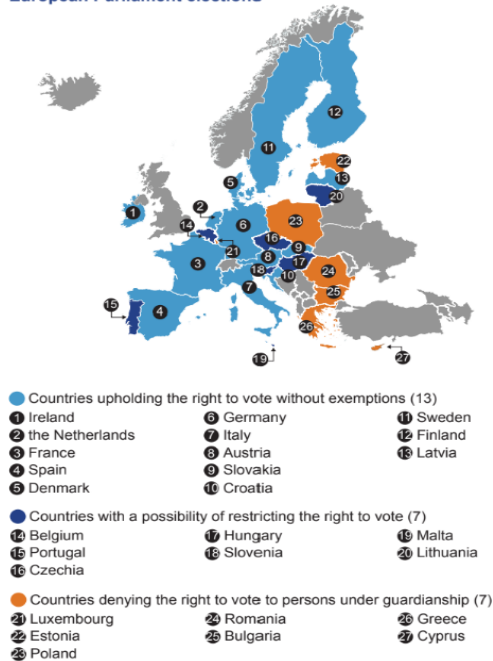
⁴ [Election-Watch.EU Election Assessment Mission Report 2019](#)

περισσότερα κράτη μέλη, με αποτέλεσμα την άνιση εκπροσώπηση.⁵ Ένα αναδυόμενο φαινόμενο που επηρεάζει τις γυναίκες υποψήφιες περισσότερο από τους άνδρες είναι η έμφυλη ρητορική μίσους σε διαδικτυακά περιβάλλοντα.

Εξακολουθούν να υπάρχουν νομικά και πρακτικά εμπόδια για τη συμμετοχή των ατόμων με αναπηρία στις εκλογικές διαδικασίες. Ενώ οι νομικοί φραγμοί πλήττουν κυρίως τα άτομα με νοητικές και ψυχοκοινωνικές αναπηρίες, εκατομμύρια άνθρωποι υποφέρουν από πρακτικά εμπόδια, που κυμαίνονται από τη φυσική προσβασιμότητα της εκλογικής διαδικασίας έως την προσβασιμότητα των σχετικών πληροφοριών. Μια βασική διαπίστωση από τις τρέχουσες μεταρρυθμιστικές προσπάθειες είναι ότι τα βέλτιστα αποτελέσματα επιτυγχάνονται όταν οι οργανώσεις ατόμων με αναπηρία συνεργάζονται με την εκλογική διοίκηση για να αντιμετωπιστούν τα εναπομείναντα εμπόδια.

Πίνακας 1: Δικαίωμα ψήφου των ατόμων με αναπηρία το 2021⁶

The right to vote of persons with disabilities for European Parliament elections

Οι προσπάθειες του ΕΚ και των οργανώσεων της κοινωνίας των πολιτών για την προώθηση των τελευταίων ευρωεκλογών είχαν ως αποτέλεσμα μια αξιοσημείωτη προσέλευση, ιδιαίτερα μεταξύ των νέων και των ψηφοφόρων που ψήφισαν για πρώτη φορά, στα περισσότερα αλλά όχι σε όλα τα κράτη μέλη της ΕΕ. Απαιτούνται περαιτέρω προσπάθειες για να διατηρηθεί το ενδιαφέρον των νέων και να αυξηθεί η ενεργός συμμετοχή τους στις ευρωπαϊκές υποθέσεις. Ένα τέτοιο είδους μέτρο μπορεί να είναι η μείωση της ηλικίας ψήφου στα 16 έτη. Η συμμετοχή των νέων θα μπορούσε επίσης να ενισχυθεί με τη δημιουργία δυνατοτήτων αμερόληπτης παρατήρησης των εκλογών και με την ενσωμάτωση των προοπτικών των νέων από τις εκθέσεις τους στις εκλογικές μεταρρυθμίσεις. Η παρατήρηση των εκλογών από τους πολίτες δεν είναι ακόμη εξίσου δυνατή σε ολόκληρη την ΕΕ λόγω των ετερογενών νομοθεσιών, αλλά η ενεργοποίηση αυτής της ενεργού συμμετοχής στην εκλογική διαδικασία θα αύξανε

περαιτέρω την προσέλευση των νέων και θα συνέβαλε σε μεγαλύτερη διαφάνεια και λογοδοσία. Απαιτούνται περαιτέρω συντονισμένες προσπάθειες από τα ευρωπαϊκά θεσμικά όργανα και τα κράτη μέλη της ΕΕ για τη συνέχιση των εκλογικών μεταρρυθμίσεων που έχουν δρομολογηθεί.

⁵ [Women in the European Parliament \(2022\)](#)

⁶ Ευρωπαϊκό Φόρουμ Ατόμων με Αναπηρία (EDF) [Human Rights Report 2022](#)

Συστάσεις

Καλούμε την Ευρωπαϊκή Ένωση και τα κράτη μέλη της ΕΕ:

1. Να εξετάσουν **επιπρόσθετα κοινά ευρωπαϊκά κριτήρια εκλογιμότητας ψηφοφόρων και υποψηφίων**, ώστε να διασφαλιστεί η ισότητα του δικαιώματος του εκλέγειν και του εκλέγεσθαι σε όλη την ΕΕ.
2. Να εφαρμόσουν πρόσθετα **μέτρα για τη στήριξη της ισότιμης συμμετοχής γυναικών και ανδρών**, ώστε να αμβλυνθούν τα εμπόδια που αντιμετωπίζουν οι γυναίκες υποψήφιοι. Αυτό θα μπορούσε να διορθωθεί, για παράδειγμα, μέσω διατάξεων εγγραφής ψηφοφόρων. Ειδικότερα, η διαδικτυακή ρητορική μίσους που σχετίζεται με το φύλο θα πρέπει να αντιμετωπιστεί κατά προτεραιότητα.
3. Να αρθούν τα εναπομείναντα **εμπόδια στην αποτελεσματική εκλογική συμμετοχή των ατόμων με αναπηρία**, συμπεριλαμβανομένων εκείνων που σχετίζονται με τους περιορισμούς λόγω ψυχικής/διανοητικής αναπηρίας, συμπεριλαμβανομένων της έλλειψης πρόσβασης τόσο σε εκλογικά κέντρα όσο και σε πληροφόρηση. Θα πρέπει να δοθεί προτεραιότητα σε μέτρα που αποσκοπούν στην **υποστήριξη της ανεξάρτητης και ενημερωμένης ψήφου** και λήψης αποφάσεων όπως η ελεύθερη επιλογή παροχής βοήθειας και βοηθητικών εργαλείων.
4. Να δοθούν στους μετακινούμενους πολίτες της ΕΕ τα ίδια εκλογικά δικαιώματα του εκλέγειν και εκλέγεσθαι και δυνατότητα εγγραφής ως ψηφοφόρων σε όλα τα κράτη μέλη της ΕΕ.
5. Να διενεργηθούν τακτικές **στοχευμένες ενημερωτικές εκστρατείες** και δραστηριότητες για την επεξήγηση των ευρωπαϊκών θεσμών και των δημοκρατικών διαδικασιών, ώστε να συνεχιστεί η ενθάρρυνση της συμμετοχής των νέων στις εκλογές.
6. Να συμπεριληφθούν στη νομοθεσία των κρατών μελών της ΕΕ διατάξεις που να επιτρέπουν ρητά την **αμερόληπτη εκλογική παρατήρηση υπό την καθοδήγηση των πολιτών** καθ' όλη τη διάρκεια της εκλογικής διαδικασίας, συμπεριλαμβανομένης της πρόσβασης και της διαπίστευσης, καθώς αποκαλύπτει τις ελλείψεις και αναδεικνύει τις βέλτιστες εκλογικές πρακτικές.
7. Να συμμετέχουν σε μια **χωρίς αποκλεισμούς, συμβουλευτική και συμμετοχική διαδικασία εκλογικής μεταρρύθμισης** με τη συμμετοχή όλων των ενδιαφερομένων, συμπεριλαμβανομένης της κοινωνίας των πολιτών και των υποεκπροσωπούμενων ομάδων.

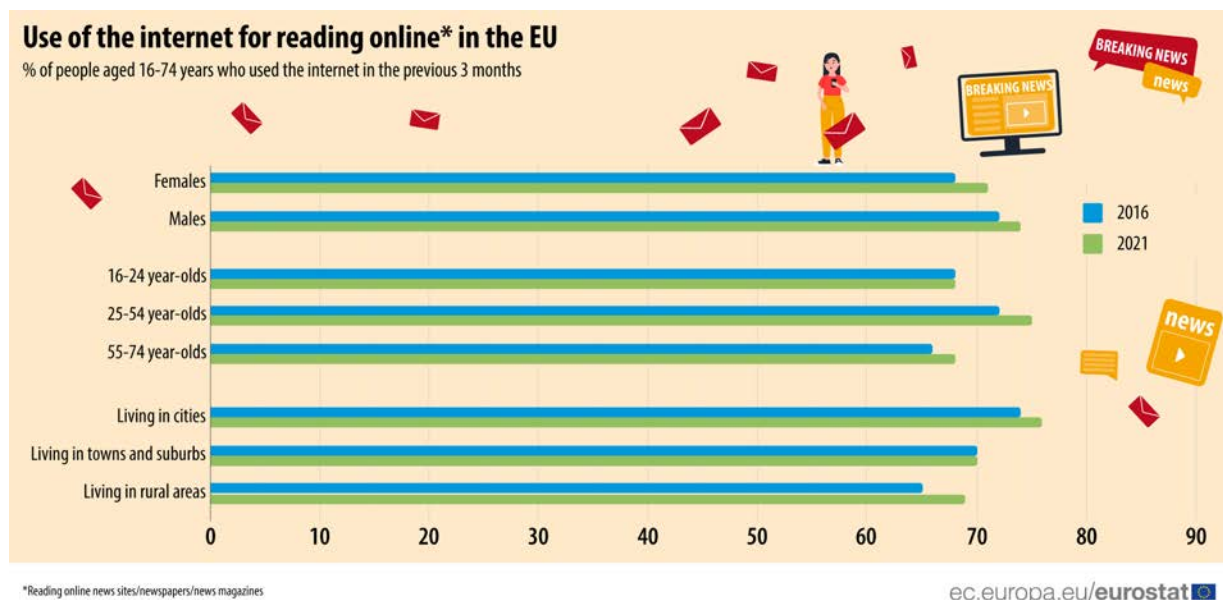
2) ΔΙΑΦΑΝΕΙΑ

Η διαφάνεια αποτελεί βασική αρχή για αξιόπιστες εκλογές. Η ανεξάρτητη επαλήθευση των πολιτικών εκστρατειών και των εκλογικών διαδικασιών από τους εκλογικούς φορείς, είτε πρόκειται για πολιτικά κόμματα, είτε για παρατηρητές εκλογών είτε για ψηφοφόρους, ενισχύει την εμπιστοσύνη του κοινού στις εκλογές που είναι απαλλαγμένες από παρατυπίες ή κακόβουλες παρεμβάσεις. Καθώς η διαδικτυακή πολιτική διαφήμιση αποκτά ολοένα και μεγαλύτερη σημασία στην προεκλογική εκστρατεία, η απουσία ρύθμισης και η εποπτείας είναι έντονη τόσο σε επίπεδο ΕΕ όσο και κρατών μελών.

Πορίσματα

Τα θεσμικά όργανα της ΕΕ βρίσκονται σε διαδικασία ρύθμισης της πολιτικής διαφήμισης⁷ με στόχο την ενίσχυση της διαφάνειας της πολιτικής διαφήμισης και των διαδικτυακών εκστρατειών που βασίζονται στην Τεχνητή Νοημοσύνη (TN), καθώς και την καταπολέμηση της παραπληροφόρησης. Οι διαδικτυακές ειδησεογραφικές πλατφόρμες αποκτούν ολοένα και μεγαλύτερη σημασία ως πρώτη πηγή ειδήσεων για τους πολίτες της ΕΕ. Μέχρι σήμερα, η πολιτική διαφήμιση στο διαδίκτυο ρυθμίζεται μόνο βάσει της εθελοντικής αυτορρύθμισης των μεγάλων πλατφορμών. Ο [Κώδικας Πρακτικής κατά της Παραπληροφόρησης, που επικαιροποιήθηκε το 2022](#), απέτυχε να λύσει πολλά από τα προβλήματα που αφορούν την πολιτική διαφήμιση, όπως η έλλειψη εποπτείας από ανεξάρτητο τρίτο μέρος. Το X (πρώην Twitter), μια σημαντική πλατφόρμα πολιτικού διαλόγου, αποσύρθηκε από τον Κώδικα.

Πίνακας 2: Χρήση του διαδικτύου για την ανάγνωση διαδικτυακών ειδησεογραφικών ιστότοπων/εφημερίδων/ ειδησεογραφικών περιοδικών στην ΕΕ⁸

Ο προβλεπόμενος κανονισμός συμπεριλαμβανομένου ενός πιθανού μηχανισμού κυρώσεων, είχε προγραμματιστεί να ψηφιστεί στα μέσα του 2023 και να τεθεί σε εφαρμογή πριν από τις εκλογές του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου του 2024. Ωστόσο, βασικές ανησυχίες, όπως η προστασία των προσωπικών δεδομένων, το απόρρητο της ψηφοφορίας, η αντιμετώπιση των αλγοριθμικών προκαταλήψεων κατά των γυναικών και των μειονοτήτων⁹, προκειμένου να υιοθετηθεί πλήρως μια προσέγγιση βασισμένη στα ανθρώπινα δικαιώματα, παραμένουν. Οι οργανώσεις της κοινωνίας των πολιτών διαδραμάτισαν καθοριστικό ρόλο στη διαμόρφωση του νέου ρυθμιστικού πλαισίου των εκλογών, αλλά αντιμετωπίζουν προβλήματα συρρίκνωσης του χώρου των πολιτών ή έλλειψης αναγνώρισης.

⁷ European Commission Transparency and Targeting of Political Advertising Regulation Initiative

⁸ Eurostat, August 2022, βλ. επίσης Flash Eurobarometer FLO11EP: [Media & News Survey 2022](#)

⁹ Οργανισμός Θεμελιωδών Δικαιωμάτων της ΕΕ, 2022: [Bias in Algorithms – Artificial Intelligence and Discrimination](#)

Συστάσεις¹⁰

Καλούμε την Ευρωπαϊκή Ένωση και τα κράτη μέλη της ΕΕ:

1. Να επιδιώξουν μια **προσέγγιση βασισμένη στα ανθρώπινα δικαιώματα** για τη ρύθμιση της πολιτικής διαφήμισης, προκειμένου να προστατεύσει τις θεμελιώδεις ελευθερίες, τις δημοκρατικές διαδικασίες και την ανοικτή διακυβέρνηση.¹¹
2. Να καταστεί δυνατή η **έγκαιρη ψήφιση** και πλήρης εφαρμογή ενός νέου κανονιστικού πλαισίου για την πολιτική διαφήμιση πριν από τις εκλογές του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου του 2024 και στα 27 κράτη μέλη της ΕΕ. Να διασαφηνιστεί ο **ορισμός της πολιτικής διαφήμισης** ώστε να καλύπτει μόνο το χρηματοδοτούμενο πολιτικό περιεχόμενο και όχι το σύνολο του πολιτικού περιεχομένου. Να εξεταστούν **αποτελεσματικές κυρώσεις και μηχανισμοί επιβολής τους** από όλα τα κράτη μέλη της ΕΕ, την Επιτροπή και τους οργανισμούς της ΕΕ, καθώς και τον Γενικό Κανονισμό για την Προστασία Δεδομένων ([ΓΚΠΔ](#)) και τον νόμο για τις ψηφιακές υπηρεσίες ([DSA](#)).
3. Να θεσπιστούν μέτρα για την **επιβολή υποβολής λεπτομερών και έγκαιρων εκθέσεων** στις εκλογικές αρχές σχετικά με τη **χρηματοδότηση προεκλογικών εκστρατειών και τη διαφήμιση**.
4. **Να ενισχυθούν τα όργανα εποπτείας** σε επίπεδο ΕΕ, όπως το Ευρωπαϊκό Συμβούλιο Προστασίας Δεδομένων ([EDPB](#)), και σε επίπεδο κρατών μελών της ΕΕ, όπως οι εθνικές αρχές παρακολούθησης και ρύθμισης δεδομένων/μέσων ενημέρωσης.
5. **Να προστατευθούν τα προσωπικά δεδομένα**, τα οποία δεν θα πρέπει να χρησιμοποιούνται χωρίς συγκατάθεση, μεταξύ άλλων για τους σκοπούς πολιτικής διαφήμισης και μικροστοχοθέτησης. Να απαγορευθεί η προεπιλεγμένη συγκατάθεση σε τρίτες εταιρείες και η παρακολούθηση πολλαπλών πλατφορμών. Οι ιδιώτες θα πρέπει να ενημερώνονται με σαφή και διάφανο τρόπο γιατί βλέπουν ορισμένες διαφημίσεις και ποιός τις έχει πληρώσει.
6. **Να καταστούν εύκολα προσβάσιμες και αναζητήσιμες όλες οι πολιτικές διαδικτυακές διαφημίσεις**, οι οποίες θα περιέχουν λεπτομερείς πληροφορίες σχετικά με τον χορηγό, την πηγή και το ποσό των σχετικών κονδυλίων, τον αριθμό των χρηστών που προσεγγίστηκαν, καθώς και τις συγκεκριμένες παραμέτρους στόχευσης που χρησιμοποιήθηκαν.
7. **Να επεκτείνουν και να προστατεύσουν το χώρο για τη λειτουργία των οργανώσεων της κοινωνίας των πολιτών**, μεταξύ άλλων με την πλήρη αναγνώριση του θετικού ρόλου της αμερόληπτης εκλογικής παρατήρησης καθώς και των πλατφόρμων τεχνολογίας διαφημίσεων (*ad tech*) που παρακολουθούν πριν, κατά τη διάρκεια και μετά τις εκλογές, μεταξύ άλλων μέσω της χορήγησης διαπίστευσης.

3) ΛΟΓΟΔΟΣΙΑ

Η λογοδοσία για την πολιτική χρηματοδότηση αποτελεί ακρογωνιαίο λίθο της εκλογικής και πολιτικής ακεραιότητας και αναφέρεται σε μηχανισμούς που αποσκοπούν στη λογοδοσία των εκλογικών φορέων σε περίπτωση μη συμμόρφωσης με τους ισχύοντες κανονισμούς. Οι μηχανισμοί λογοδοσίας

¹⁰ Πρόσθετες συστάσεις έχουν περιγραφεί στην [Κοινή Δέσμη προτεραιοτήτων της Κοινωνίας των Πολιτών και των Κοινωνικών Οργανώσεων για την Υπεράσπιση της Δημοκρατίας](#) το Μάρτιο του 2023.

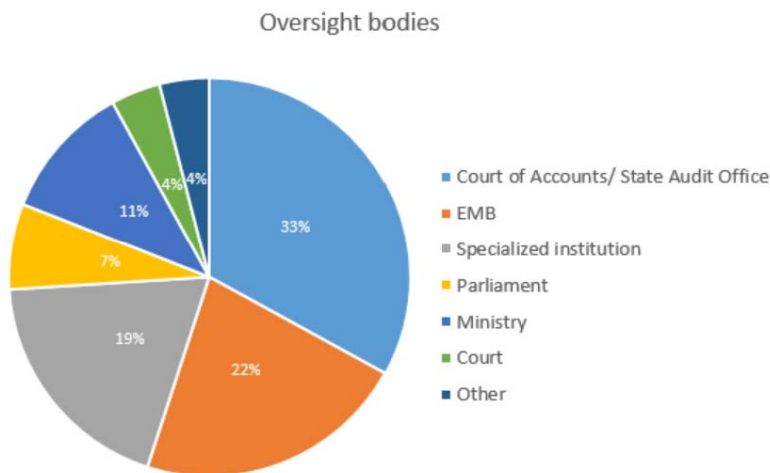
¹¹ Οι επιχειρήσεις που λειτουργούν υπό την εδαφική δικαιοδοσία των κρατών μελών θα πρέπει να σέβονται τα ανθρώπινα δικαιώματα, σύμφωνα με [το Πλαίσιο των Κατευθυντήριων Γραμμών των Ηνωμένων Εθνών για τις Επιχειρήσεις και τα Ανθρώπινα Δικαιώματα](#)

τόσο σε ευρωπαϊκό όσο και σε εθνικό επίπεδο αποσκοπούν στη διασφάλιση της αποτελεσματικής εφαρμογής των κανονισμών μέσω συστημάτων εποπτείας και επιβολής κυρώσεων. Η λογοδοσία αποτελεί κοινή αξία στην περιοχή της ΕΕ και η ΕΕ διαδραματίζει κρίσιμο ρόλο στην προώθηση βέλτιστων πρακτικών μεταξύ των κρατών μελών. Σε ολόκληρη την περιοχή της ΕΕ, υπάρχει μια ποικιλία ρυθμιστικών αρχών πολιτικής χρηματοδότησης που είναι επιφορτισμένες με την εποπτεία και την επιβολή των μηχανισμών λογοδοσίας.

Πορίσματα

Οι υφιστάμενοι κανονισμοί της ΕΕ και των κρατών μελών της ΕΕ για τη χρηματοδότηση των κομμάτων και των προεκλογικών εκστρατειών δεν ανταποκρίνονται στις ανάγκες της ΕΕ ως κοινότητας κοινών αξιών. Για να μπορέσει η ΕΕ να προωθήσει τις βέλτιστες πρακτικές όσον αφορά τη λογοδοσία, πρέπει να αντιμετωπίσει τις νέες προκλήσεις, όπως η παραπληροφόρηση, οι διαδικτυακές εκστρατείες και η ξένη επιρροή. Υπάρχουν αποκλίσεις μεταξύ των κανόνων σε επίπεδο ΕΕ¹² και των εθνικών κανονισμών όσον αφορά τη χρηματοδότηση των εκλογών του ΕΚ και τις προβλεπόμενες στρατηγικές για την ενίσχυση της λογοδοσίας της πολιτικής χρηματοδότησης. Η παρακολούθηση των χρημάτων έχει καταστεί κοινό θέμα ανησυχίας για τους περισσότερους εθνικούς φορείς εποπτείας. Υπάρχει επίσης χάσμα μεταξύ της ΕΕ και των κρατών μελών της ΕΕ όσον αφορά τους μηχανισμούς επιβολής.

Πίνακας 3: Αρμόδιοι εποπτικοί φορείς στα κράτη μέλη της ΕΕ¹³

Τα ευρωπαϊκά πολιτικά κόμματα αντιμετωπίζουν εμπόδια κατά την προεκλογική τους εκστρατεία.¹⁴ Η διάκριση μεταξύ ευρωπαϊκών και εθνικών εκστρατειών επηρεάζει την ικανότητά τους να προσεγγίζουν τους ψηφοφόρους, γεγονός που αμφισβητεί καίρια τη νομιμότητα του ρόλου τους. Οι υφιστάμενοι εθνικοί κανονισμοί για τις εκλογές του ΕΚ αφορούν κυρίως τις δραστηριότητες των

εθνικών πολιτικών κομμάτων και η χρηματοδότηση των προεκλογικών εκστρατειών του ΕΚ παραμένει εθνική υπόθεση, δημιουργώντας ένα οικονομικό τείχος προστασίας μεταξύ ευρωπαϊκού και εθνικού κανονιστικού επιπέδου.

¹² Διέπεται από [Regulation No 1141/2014](#)

¹³ Ευρωπαϊκή Πλατφόρμα για Δημοκρατικές Εκλογές, Ιούνιος 2022: [Puzzling Rules – Equal Game?](#)

¹⁴ Βλ.: Ευρωπαϊκή Πλατφόρμα για Δημοκρατικές Εκλογές, Ιούνιος 2022: [Puzzling Rules – Equal Game?](#) και [Election-Watch.EU Election Assessment Mission Report 2019](#)

Συστάσεις

Καλούμε την Ευρωπαϊκή Ένωση και τα Κράτη Μέλη της ΕΕ:

- 1. Να γεφυρώσουν το χάσμα μεταξύ των ευρωπαϊκών κανονισμών για τα ευρωπαϊκά πολιτικά κόμματα και των εθνικών κανονισμών για τα εθνικά πολιτικά κόμματα**, ιδίως όταν τα θέματα των εθνικών εκστρατειών έχουν διασυνοριακό χαρακτήρα, όπως η διαδικτυακή πολιτική διαφήμιση.
- 2. Να δημιουργήσουν δίκτυο εποπτικών φορέων** υπό τον έλεγχο της ευρωπαϊκής ρυθμιστικής αρχής (Αρχή για τα Ευρωπαϊκά Πολιτικά Κόμματα και τα Ευρωπαϊκά Πολιτικά Ιδρύματα, [APPF](#)) για τη διασφάλιση της ομοιόμορφης και συνεπούς εφαρμογής των κανονισμών της ΕΕ σε επίπεδο κρατών μελών και τη γεφύρωση του χάσματος στην εφαρμογή της πολιτικής χρηματοδότησης. Μολονότι η Αρχή δεν έχει την εντολή να ρυθμίζει τα εθνικά πολιτικά κόμματα, η APPF θα μπορούσε να εξουσιοδοτήσει τα εθνικά εποπτικά όργανα να ασκούν αποτελεσματικότερα τα καθήκοντά τους.
- 3. Να καταργήσουν το σημερινό οικονομικό τείχος προστασίας που εμποδίζει τα ευρωπαϊκά πολιτικά κόμματα να συμμετέχουν σε σημαντικό αριθμό εθνικών εκλογικών εκστρατειών του ΕΚ.** Η απουσία σαφούς διάκρισης μεταξύ των εθνικών εκστρατειών σε ένα κράτος μέλος στο πλαίσιο μιας «εθνικής» προεκλογικής εκστρατείας για τις εκλογές του ΕΚ και των ευρωπαϊκών εκστρατειών μέσω της διεξαγωγής ευρωπαϊκών εκστρατειών σε ένα κράτος μέλος επηρεάζει σημαντικά την ικανότητα των ευρωπαϊκών πολιτικών κομμάτων να διεξάγουν προεκλογική εκστρατεία

4) ΚΙΝΔΥΝΟΙ ΚΑΙ ΕΥΚΑΙΡΙΕΣ

Οι προκλήσεις για τις εκλογές του ΕΚ αυξάνονται λόγω της ψηφιοποίησης της πολιτικής εκστρατείας και της κατανάλωσης ειδήσεων, καθώς και της αντιδημοκρατικής παρέμβασης τόσο από το εξωτερικό όσο και το εσωτερικό. Η διάβρωση της δημοκρατίας και του κράτους δικαίου σε ορισμένα κράτη μέλη αποτελεί ιδιαίτερο πρόβλημα. Η εξαιρετικά μεροληπτική πληροφόρηση από τα δημόσια μέσα ενημέρωσης, η αλληλοεπικάλυψη κράτους και κόμματος και η έλλειψη ανεξάρτητης δικαιοσύνης σε ορισμένες περιπτώσεις συμβάλλουν σε προβλήματα που θέτουν υπό αμφισβήτηση την ακεραιότητα της εκλογικής διαδικασίας του ΕΚ.

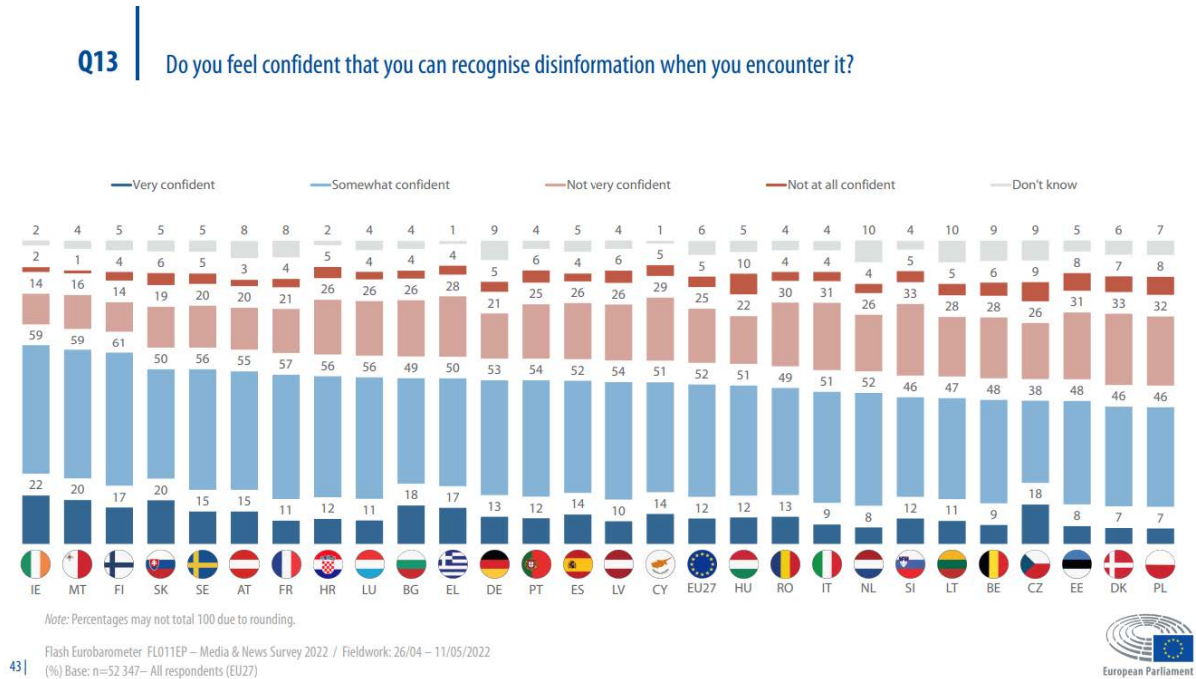
Παράλληλα, υπάρχουν ευκαιρίες στις εκλογές του ΕΚ, δεδομένου ότι περισσότεροι ψηφοφόροι έχουν κινητοποιηθεί για την υπεράσπιση των δημοκρατικών δομών και ότι η ΕΕ έχει γίνει πιο ορατή ως αποφασιστικός πολιτικός παράγοντας, ιδίως στο πλαίσιο της πανδημίας του Covid, των κονδυλίων της για την ανάκαμψη και του ρόλου της στη στήριξη της Ουκρανίας. Αυτή η ώθηση θα μπορούσε να μεταφραστεί σε κινητοποίηση των ψηφοφόρων, αλλά και να αναζωπυρώσει την ιδέα των κορυφαίων υποψηφίων («Spitzenkandidaten»).

Πορίσματα

Η ευαισθητοποίηση σχετικά με την παραπληροφόρηση και τη ρητορική μίσους ως κίνδυνο έχει αυξηθεί μετά τις εκλογές του ΕΚ 2019, επίσης και λόγω των συνεχιζόμενων προσπαθειών στον τομέα

αυτό από τα ευρωπαϊκά θεσμικά όργανα.¹⁵ Χώρες όπως η Ρωσία, η Κίνα και άλλα αυταρχικά κράτη επιδιώκουν να επηρεάσουν τον δημόσιο διάλογο στην ΕΕ, ιδιαίτερα στο διαδίκτυο, για να εξυπηρετήσουν τους δικούς τους στρατηγικούς στόχους.

Πίνακας 4: Εμπιστοσύνη των πολιτών της ΕΕ στην αναγνώριση της παραπληροφόρησης στα κράτη μέλη της ΕΕ¹⁶

Ο κίνδυνος μεροληπτικής πληροφόρησης από τα μέσα ενημέρωσης εντείνεται περαιτέρω από το ζήτημα του ολιγαρχικού ή κυβερνητικού ελέγχου των μέσων ενημέρωσης σε πολλά κράτη μέλη, καθώς και από τη συρρίκνωση του χώρου για τα ανεξάρτητα μέσα ενημέρωσης εν γένει, που περιλαμβάνει τις φυσικές απειλές, τη νομοθεσία περί ξένων πρακτόρων, την κρατική επιτήρηση, και, μεταξύ άλλων τις Στρατηγικές αγωγές προς αποθάρρυνση της συμμετοχής του κοινού (SLAPP)¹⁷. Οι συνθήκες αυτές επηρεάζουν αρνητικά την ποιότητα των πολιτικών εκστρατειών και των εκλογικών διαδικασιών.¹⁸ Επιπλέον, οι επαρκώς τεκμηριωμένες ανησυχίες σχετικά με την ανεξαρτησία της Δικαιοσύνης¹⁹, ιδίως στην Πολωνία και την Ουγγαρία, θα μπορούσαν ενδεχομένως να επηρεάσουν τις εκλογές του ΕΚ, εάν προκύψουν εκλογικές προκλήσεις. Η ανεξαρτησία του δικαστικού σώματος θεωρείται χαμηλή σε αρκετά κράτη μέλη.²⁰

¹⁵ Βλ. [EUvsDisinfo](#)

¹⁶ [Flash Eurobarometer, News&Media Survey 2022](#)

¹⁷ [Οδηγία της ΕΕ κατά στρατηγικών αγωγών αποθάρρυνση της συμμετοχής του κοινού \(SLAPP\)](#) βρίσκεται υπό προετοιμασία βλ. επίσης: έργο [PATFox](#)

¹⁸ Βλέπε [Εκθέσεις Δράσεων Εκλογών](#) του Γραφείου Δημοκρατικών Θεσμών και Ανθρωπίνων Δικαιωμάτων (ODIHR) του Οργανισμού για την Ασφάλεια και τη Συνεργασία στην Ευρώπη (ΟΑΣΕ). Για παράδειγμα, ο [ΟΑΣΕ/ODIHR](#) σημείωσε σε σχέση με τις συγγικτικές βουλευτικές εκλογές του 2022 ότι «τα μέσα μαζικής ενημέρωσης είναι διαιρεμένα κατά μήκος πολιτικών γραμμών και λειτουργούν σε μια ολοένα και πιο συγκεντρωμένη αγορά. Οι εκτεταμένες κυβερνητικές διαφημιστικές εκστρατείες και η μεροληπτική ειδησεογραφική κάλυψη στα δημόσια και πολλά ιδιωτικά μέσα ενημέρωσης παρείχαν μια διάχυτη προεκλογική πλατφόρμα για το κυβερνών κόμμα. Οι ευκαιρίες προεκλογικής εκστρατείας στα μέσα ενημέρωσης για τα άλλα κόμματα περιορίστηκαν σημαντικά από τη συνταγματική απαγόρευση της πολιτικής διαφήμισης επί πληρωμή και τη σπάνια κατανομή του ελεύθερου ραδιοτηλεοπτικού χρόνου από λίγα μόνο μέσα ενημέρωσης.»

¹⁹ [2022 EU Rule of Law Report](#)

²⁰ [Flash Eurobarometer, Perceived Independence of National Justice Systems - General Public, June 2023](#)

Παρά το γεγονός ότι στις εκλογές του ΕΚ του 2019 καταγράφηκε η πρώτη αύξηση της προσέλευσης των ψηφοφόρων, το ζήτημα αυτό παραμένει ανησυχητικό, ιδίως στα κράτη μέλη που καταγράφουν σταθερά πολύ χαμηλή προσέλευση στις εκλογές του ΕΚ. Η ΕΕ έχει αποκτήσει μεγαλύτερη προβολή, ιδίως στο πλαίσιο της πανδημίας Covid και του ρωσικού επιθετικού πολέμου κατά της Ουκρανίας. Οι εκλογές του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου θα μπορούσαν να επωφεληθούν από αυτή την αυξημένη προβολή, ιδίως εάν τελικά εφαρμοστεί η ιδέα των επικεφαλής υποψηφίων (ένας επικεφαλής υποψήφιος ανά παράταξη, ο νικητής γίνεται πρόεδρος της Ευρωπαϊκής Επιτροπής, «Spitzenkandidaten»). In 2019, the MS did not fulfil this promise. Οι επικεφαλής υποψήφιοι θα μπορούσαν να συμβάλουν στη δημιουργία ενός αισθήματος ταύτισης με τα θεσμικά όργανα της ΕΕ, καθώς και στην άμεση εκπροσώπηση και επιλογή στις εκλογές. Οι κυβερνήσεις των κρατών μελών της ΕΕ απέρριψαν [την ψηφοφορία στο ΕΚ πρότασης](#) που θα καθιέρωνε μια εκλογική περιφέρεια σε επίπεδο Ένωσης για την εκλογή των 28 ευρωβουλευτών. Αντ' αυτού, οι κυβερνήσεις των κρατών μελών της ΕΕ συμφώνησαν προκαταρκτικά να προσθέσουν 15 έδρες στο ΕΚ, αυξάνοντας τον αριθμό των εδρών από 705 σε 720 για το επόμενο ΕΚ μεταξύ 2024 και 2029.²¹

Συστάσεις

Καλούμε την Ευρωπαϊκή Ένωση και τα κράτη μέλη της ΕΕ:

1. **Να ενισχύσουν τα ελεύθερα και ανεξάρτητα μέσα ενημέρωσης και να προστατεύουν τους δημοσιογράφους, τους ακτιβιστές για τα ανθρώπινα δικαιώματα** και τις οργανώσεις της κοινωνίας των πολιτών, καθώς και να αντιμετωπίσουν τους περιορισμούς από τη νομοθεσία περί ξένων πρακτόρων, των στρατηγικών αγωγών προς αποθάρρυνση της συμμετοχής του κοινού (SLAPP), τις φυσικές απειλές και τον εκφοβισμό για την αντιμετώπιση της αιχμαλωσίας των μέσων ενημέρωσης και της μεροληπτικής πληροφόρησης.
2. **Να τονώσουν τις πολιτικές συζητήσεις** για θέματα σημαντικά για τους Ευρωπαίους ψηφοφόρους και ενθάρρυνση της δημοκρατικής συμμετοχής, εξισορροπώντας παράλληλα την προσοχή στα αντιευρωπαϊκά αφηγήματα και τα ακροδεξιά κόμματα στις εκλογές, ώστε να υποστηριχθεί η δέσμευση των ψηφοφόρων και η θετική θεώρηση της ΕΕ ως σχεδίου.
3. **Να αντιδράσουν αποφασιστικά στην υπονόμευση του κράτους δικαίου** στα κράτη μέλη, καθώς οι αδυναμίες του κράτους δικαίου μπορεί να επηρεάσουν την ακεραιότητα των εκλογών (π.χ. τη δυνατότητα εκλογικών προσφυγών).
4. **Να βελτιώσουν την επικοινωνία γύρω από τις δραστηριότητες των θεσμικών οργάνων της ΕΕ για την καταπολέμηση της παραπληροφόρησης**, ώστε να ευαισθητοποιηθούν οι πολίτες αναφορικά με τις πηγές και την ποιότητα της πληροφόρησης.
5. Να υποστηρίξουν **τη δημιουργία ισχυρότερων συστημάτων** από την κοινωνία των πολιτών, τα μέσα ενημέρωσης και τον ακαδημαϊκό χώρο **για την παρακολούθηση και την αντιμετώπιση της παραπληροφόρησης** τόσο στο εσωτερικό της ΕΕ όσο και τον τοπικό πλαίσιο των κρατών μελών της ΕΕ.
6. **Να ενισχύσουν την αντίληψη της ΕΕ** στην κοινή γνώμη ως φορέα παροχής λύσεων και να παράσχουν καλύτερη ενημέρωση των πολιτών για τις δραστηριότητες και τη λειτουργία της.

²¹ Η Γαλλία, η Ισπανία και η Ολλανδία θα κερδίσουν δύο ευρωβουλευτές, ενώ οι χώρες που θα προσθέσουν έναν ακόμη είναι η Αυστρία, το Βέλγιο, η Πολωνία, η Σλοβενία, η Σλοβακία, η Φινλανδία, η Λετονία, η Ιρλανδία και η Δανία. Οι αλλαγές χρειάζονται ακόμη επίσημη νομική έγκριση από το Ευρωπαϊκό Συμβούλιο και το ίδιο το Κοινοβούλιο: [Politico.EU 28 Ιουλίου 2023](#)